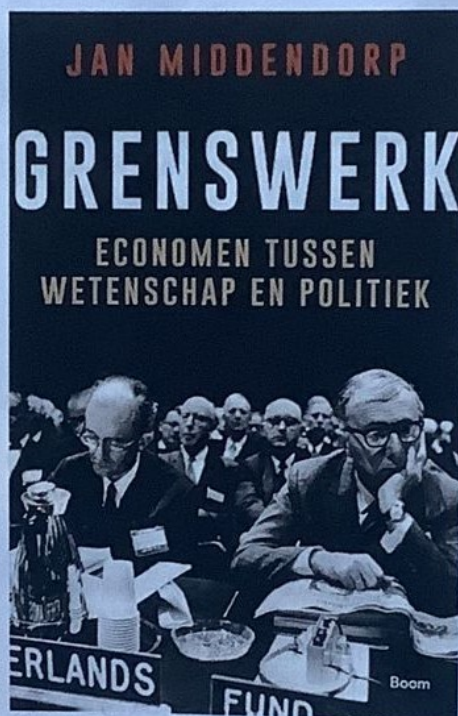

Twee economen als beleidsarchitecten

DE ZIJLSTRA-NORM EN DE WIEBELTAX

Vooraf een groot compliment aan Jan Middendorp. Hij verdedigde laatst zijn proefschrift over Johan Witteveen en Jelle Zijlstra. Lange tijd ministers van Economische Zaken en Financiën en leden van de Eerste en Tweede Kamer. Nu is er de handeseditie *Grenswerk. Economen tussen wetenschap en politiek*. Middendorp, zelf oud-kamerlid van de VVD, verstaat de kunst om aan de hand van deze twee toonaangevende personen een fascinerende en voor iedereen begrijpelijke analyse te geven. Hij schetst de ontwikkeling van het economisch en monetaire denken in Nederland en welke rol Zijlstra en Witteveen als academicus en politicus daarin speelden. Het is een lucide aanpak om het koppel Zijlstra-Witteveen als uitgangspunt te nemen. Beide heren schreven in de periode 1946-1948 op een gezamenlijke werkkamer aan de Nederlandse Economische Hogeschool in Rotterdam aan hun proefschrift. Met hun proefschriften en hun latere denken in hun academische, politieke en bestuurlijke leven gingen zij een andere kant op. Tegelijkertijd kwamen zij elkaar doorlopend tegen en bestreden elkaar fel in wetenschappelijke artikelen of in de vergaderzaal van de Eerste of de Tweede Kamer. Samen legden zij het fun-

‘Witteveen was een gematigde Keynesiaan’

dament voor het financieel-economische beleid in Nederland tussen 1952 en 1971. Witteveen gaat aansluitend leiding geven aan het IMF. Zijlstra, die zelf gevraagd was, tipte hem. Zijlstra bleef President van DNB.

Zijlstra promoveerde bij Johan Gerbrand Koopmans en was een gematigde monetarist. Hij keek vooral naar een evenwichtige begroting en de geldhoeveelheid. Zijlstra liet een begrotingsnorm na die naar hem werd genoemd. Witteveen promoveerde bij Jan Tinbergen en was een gematigde Keynesiaan. Hij keek allereerst modelmatig naar de reële economie en was niet wars van conjunctuurpolitiek. Witteveen keek naar het evenwicht in de economie en bedacht een ‘wiebeltax’ om belastinginkomsten tijdelijk te verhogen of verlagen. Hij geloofde in de maakbaarheid van de samenleving op basis van goede wetenschappelijke analyse. Zijlstra die wat meer betrokken was in de politiek, was veel minder ambitieus en zag meer in dat in het politieke debat meestal normatieve argumenten de doorslag geven. De Fries Zijlstra ging geregeld naar zijn tweede huis in De Tike. Witteveen was een wereldburger die als vrijwilliger voor de soefibeweging vakantiewerk deed in India. Deze ‘grenswerkers’ tussen wetenschap en politiek botsten decennialang over het begrotingsbeleid, geldpolitiek en de waarde van economische modellen en theorie in onze democratie. Ik zeg de auteur na dat daaruit lessen zijn te trekken.

CITAAT UIT HET BOEK

‘Zijlstra en Witteveen werkten jarenlang op de grens, of beter gezegd in de diffuse grenszone, tussen wetenschap en politiek. Omdat zij zelf een belangrijke stem hadden in de te voeren economische politiek, konden zij ook zelf de vertaalslag van wetenschap naar politiek maken.’

GRENSWERK. ECONOMEN TUSSEN WETENSCHAP EN POLITIEK

Jan Middendorp
Boom, 2023
29,90 euro

ADVERTENTIE

OP ZOEK NAAR EEN LEUKE JOB BIJ DE OVERHEID?

Vind jouw ideale baan via de vacaturebank van Binnenlands Bestuur.

binnenlandsbestuur.nl/vacatures

Binnenlands
Bestuur